

Историја је дала свој суд о Независној Држави Хрватској, Јасеновцу и улози Римокатоличке цркве у великом злочину учињеном српском народу. Мудри патријарх Герман је 2. септембра 1984. у Јасеновцу казао: „Да праштамо, морамо, али да заборавимо, не можемо“. Тај првојерарх је био свестан времена екуменизма, сусрео се са неколико римокатоличких кардинала, надбискупа и бискупа, али никада није пожелео да се састане са папом, мада му је југословенски политички врх „предлагао“ такав сусрет.

И његов наследник на трону патријарх Павле је био дубоко свестан праштања и незаборава. Мада је разменио неколико писама са папама, није пожелео лични сусрет. Па ни у временима када је рат почео на Балкану и претио да се понови у горем облику од оног 1941–1945. године. Он је, као испосник и подвижник традиције, оставио дубоке трагове у контактима са другим поглаварима помесних православних Цркава, Римокатоличке и Англиканске цркве.

Патријарх Павле је добро знао шта може један папа да учини у тешким временима.

Његова писма, по суштини и садржају, представљају дубоко промишљене поруке за будућа нека поколења. Како време више пролази, она би требало да добијају на вредности. Пишући их, међутим, као да је слутио да ће са њим отићи једна епоха Српске православне цркве, „да потомци неће бити достојни предака“, да ће зло које им је учињено заборавити.

Његов наследник, патријарх Иринеј као да је својим изјавама то потврдио баш када је у питању римски папа, позивајући га да дође у Ниш 2013. године. Патријарх као да не свата да православним Србима Ниш није светилиште као што је Јасеновац.

Патријарх Павле је добро знао шта може један папа да учини у тешким временима. Како је добро упамтио Други светски рат и злочине, али и схватао да се злочини могу још

једном поновити, писао је папи Јовану Павлу II са ванредног сабора 17. јануара 1992. године.

Препричавање тог писма било би скрнављење, зато га је боље прочитати у целини:

Ваша Светости,

У својству шефа државе Ватикан, Ви сте први у Европи и у свету признали сувереност и независност Хрватске и Словеније, а претходно сте уложили и велике дипломатске и политичке напоре да и многе друге европске земље одмах за Вама учине то исто. Притом, међутим, нисте користили само државни механизам Ватикана, него и организам, структуре и институције Римокатоличке Цркве, у којој, опет, Ваша цењена личност није само први по части епископ или патријарх, него је, теоретски и практично, њен првосвештеник и њен стварни, апсолутни поглавар.

Независно од тога како еклисиологија нас православних хришћана доживљава и вреднује ово двојство Вашег јавног делања и узајамно прожимање тако разнородних величина као што су Црква и држава, ми га овде не спомињемо ради богословске полемике или, не дај Боже, унапред програмиране моралне осуде, него само зато да укажемо на двоструко огромну меру Ваше одговорности пред Богом и пред историјом.

Као државнику, дакле, не поричемо Вам право да делате у служби интереса своје државе, али Вас молимо да употребу црквеног ауторитета у политичке сврхе сагледате и у светлости Богојављења које обе наше Цркве ових дана прослављају.

Као државнику, дакле, не поричемо Вам право да делате у служби интереса своје државе, али Вас молимо да употребу црквеног ауторитета у политичке сврхе сагледате и у светлости Богојављења које обе наше Цркве ових дана прослављају – у светлости Јављања Онога Који као човек није имао где главу склонити и Који је плаћао порез римском ћесару. Исто тако, ми не оспоравамо право хрватског и словеначког народа на сопствену државност, ван југословенског оквира и ван државне заједнице са нама Србима, али се чудимо да такво право Ваша Светост не предвиђа и за Србе који су у Српским Крајинама аутохтон и већински народ и који никада нису били грађани хрватске

државе до године 1941. и стварању чудовишне нацистичке сателитске државе НДХ.

Најновија независна Хрватска, по речима њеног председника др Фрање Туђмана, не искључује НДХ и период 1941-1945. са страшним геноцидом против православних Срба из континуитета хрватске државности. Ту чињеницу она је доказала и на делу, све до ових дана. Стога, са најдубљим жаљењем морамо да констатујемо и то да је Ваша Светост безрезервном подршком борби за васпостављање те државе узео на себе – а, не питајући их за сагласност, пренео и на стотине милиона римокатоличких верника у свету – и одговорност за сва она средства и све оне методе који су коришћени, и сада се користе, од стране носилаца власти, војске и полиције сада већ међународно признате хрватске државе, као и за сваку сузу свакога српског и хрватског детета које је у трагичном рату у дојучерашњој Југославији остало без дома, без детињства, а веома често и без оба родитеља, као и за сваки уздах свакога Србина и Хрвата, православног или римокатолика, верујућег или саблажњеног, који је сада или избеглица, или душевни или телесни инвалид, или убица, или жртва, или све то у исто време.

Знамо за многе римокатоличке свештенике, монахе и теологе и богољубиве вернике у Хрватској, у Словенији и у читавом римокатоличком свету који су, насупротив Вама, одбили да преузму одговорност за све што се јуче чинило и што се данас чини у Хрватској, не само према Србима него и према Хрватима који нису до краја лојални и послушни демократском поретку бившег Титовог генерала.

Ви, први словенски папа у историји и суверен државе Ватикан, показасте, Ваша Светости, да сте у стању да ради циља који сте сматрали значајним благословите и освештате и средства која су употребили носиоци младе хрватске демократије, донедавно следбеници хрватскога комунисте Јосипа Броза Тита и историјски наследници нацистичког злочинца Анте Павелића, при чему су не малог учешћа узели и многи клирици Римокатоличке Цркве у Хрватској. Ми пак верујемо да се дрво познаје по плодовима, а циљеви оцењују по средствима која им служе. Знамо за многе римокатоличке свештенике, монахе и теологе и богољубиве вернике у Хрватској, у Словенији и у читавом римокатоличком свету који су, насупротив Вама, Ваша Светости, својим изјавама и конкретним хришћанским поступцима, одбили да преузму одговорност за све што се јуче чинило и што се данас чини у Хрватској, не само према Србима него и према Хрватима који нису до краја лојални и послушни демократском поретку бившег Титовог генерала, који изјављује да је радостан што му жена није ни Српкиња ни Јеврејка. Зато је овај наш апел упућен најпре њима, па онда Вама. Јер, ми смо се и у несрећи наших дана уверили да ни политика државе Ватикан, ни дипломатија Ваше Курије, ни горки плодови необичне етике која је демонстрирана свету и Вашим делањем око признавања хрватске државности, нису били у стању да униште дух оне Цркве која

Патријарх Павле - Јасеновац на путу до Ниша

Пише: Вељко Ђурић Мишина
петак, 10 децембар 2010 13:00

је у првом миленијуму хришћанске историје била „ председавајућа у љубави“ међу Црквама и украсила небо небројеним мученицима, светим епископима и подвижницима побожности.

На крају, изволите примити и нашу најтоплију благодарност што сте на најубедљивији начин, у ствари делатно, експериментално, као нико пре Вас, дефинитивно показали духовну и богословску неодрживост догмата првог ватиканског сабора о папској незаблудивости и тако, приближујући међусобно православну и ромокатоличку еклисиологију, *de facto* ослабили унију и допринели стварном екуменском дијалогу између наших сестринских Цркава.

Са заседања Светог Архијерејског Сабора

Председник Светог Архијерејског Сабора

АЕМ и ПАТРИЈАРХ СРПСКИ